

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. In quo actu, intellectus scilicet, an voluntatis, sit a sit beatitudo
formalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO TERTIA.

In quo consistat beatitudo formalis.

I. SINGULARIS hac in re est opinio Henrici Gandavensis, qui Quodl. 13. q. 12. beatitudinem formalem statuebat in quadam circumfessione, ut aiebat, seu illapsa divinitatis in animam beati, peculiarique divinæ essentia cum illâ unione; quamvis Vasquez hic Disp. 8. neget Henricum beatitudinem nostram formalem in hujusmodi illapsu constituisse. Verisimilius tamen est Henricum in hac sententiâ fuisse, cum Deum, non in facultates tantum seu potentias, intellectum scilicet & voluntatem, quod fortè de operationibus intelligi posset, sed in ipsam animæ substantiam illabi affirmet.

II. Hæc tamen Henrici sententia ab omnibus merito rejicitur: nec enim in quo situs sit hic in animam illapsus, qui eam reddat beatam, intelligi potest; sola siquidem intima presentia ad hoc non sufficit, Deus namque omnibus rebus hoc modo adest hominibus etiam in hac vitâ, & Angelis dum adhuc essent in viâ sicut intimè præsens, quos nihilominus per hoc non reddebat beatos.

III. Nec dici potest hunc illapsum consistere in unione physica; nulla quippe excogitari hic iltiufmodi unio potest, non enim esset substantialis, qualis est inter Verbum Divinum & naturam humanam, hoc siquidem dici nullo modo potest, sic namque Angeli beati, uniti essent Deo hypostaticè, quod tamen certum est esse falsum, dicente Apostolo ad Hebræos 2. v. 16. Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ. Nec etiam dici potest unionem hanc esse accidentalem; nullum enim aliud accidens unitur substantiæ beatorum, præter gratiam habitualement, & habitus supernaturales: hæc autem omnia unita ipsis erant in via, nec tamen illum, cui uniebantur, reddebant beatum. Neque dici potest consistere in unione luminis gloriæ, lumen enim gloriæ non est beatitudo formalis, sed tantum causalis qualitas scilicet mortua ad actum intellectus, seu visionem beatificam eliciendam ordinata.

IV. Dicendum itaque cum S. Thomâ hic q. 3. art. 2. beatitudinem formalem sitam esse in aliqua operatione nostrâ. S. Thomæ consentiunt omnes Theologi; hac de re proinde dubitari amplius non potest. Ratio est: Beatitudo siquidem, ut affirmat idem Sanctus Doctor, & desumptum est ex Aristotele 1. Eth. cap. 9. esse debet ultima hominis perfectio, ac proinde consistere non potest in aliquo habitu, habitus enim ut proximè diximus de lumine gloriæ, per se primò ordinatur ad operationem, utpote cujus primarium munus est actum producere. Deinde, cum etiam dormiens habitus suos retineat posset quis in somnis & nullam exercens operationem esse beatus. Præterea debet beatitudo esse operatio ex genere suo perfectissima & immanens, & consequenter vitalis, seu actuale exercitium vitæ; unde & ubique in Scriptura beatitudo appellatur vita æterna. Tandem non potest esse operatio sensitiva, cum talis versari nequeat circa objectum nostræ beatitudinis, nempe Deum. Necessè est itaque ut sit operatio rationalis, seu intellectualis: in qua verò harum operationum, intellectus scilicet an voluntatis, consistat, non levis est inter Theologos

controversia, licet fortè magna ex parte lis sit de modo loquendi.

controversia, licet fortè magna ex parte lis sit de modo loquendi.

SECTIO QUARTA.

In quo actu, intellectus scilicet, an voluntatis, sita sit beatitudo formalis.

SANCTUS THOMAS 1. 2. q. 3. art. 4. quem sequuntur Thomistæ: Durandus etiam, Vasquez hic, Disp. 11. Raynandus, Tannerus 1. 2. q. 2. dub. 3. Lorca, Granado hic, tractatu 2. disp. 3. sect. 2. & alii affirmant, beatitudinem nostram formalem in solo actu intellectus, seu clarâ Dei visione sitam esse. Scotus econtrâ in 4. disp. 49. q. 4. & 5. cum suis consiliter eam asserit in solo actu voluntatis, amore scilicet amicitia erga Deum clarè visum. Tandem S. Bonaventura in 4. disp. 49. art. 1. q. 5. Suarez 1. 2. disp. 7. sect. 1. Valentia, Lessius & alii, beatitudinem essentialem dicunt utrumque actum, tam visionis scilicet quàm amoris, complecti.

Probat sententiam suam acutissimus Scotus primò, beatitudo quippe juxta Aristotem & omnes debet in perfectissimâ operatione consistere, sed hujusmodi est operatio voluntatis, ergo minor probatur, imprimis enim voluntas, inquit, est nobilior potentia quàm intellectus, cum operetur libere, & intellectui imperet. Deinde amor viâ est perfectior cognitione viâ, seu fide, sic namque docet Apostolus 1. ad Corinthios, cap. 13. v. 13. Major autem horum est charitas, ergo & amor patriæ erit perfectior cognitione patriæ, seu visione; quod enim est in genere superiore perfectius est omni individuo generis inferioris. Præterea supremus ordo Angelorum est Seraphinorum, ab ardore charitatis dictorum, proximus Cherubinorum, qui ab excellentiâ scientiæ nomen acceperunt. Tandem illud est melius, cujus oppositum est pejus, sed odium Dei oppositum amori est pejus errore opposito scientiæ, seu cognitioni Dei, ergo. Hæc Doctor noster Subtilis.

Ad argumentum tamen negatur minor; ad cuius primam probationem dico intellectum simpliciter esse perfectiorem potentiam quàm voluntatem, cum sine ope alterius, & vi suâ in objectum feratur, illudque sibi faciat præsens: voluntas verò est potentia cæca nec sine adminiculo intellectus quidpiam potest, ac proinde hic illâ est simpliciter perfectior: quod verò voluntas intellectui imperet, solum arguit esse meliorem secundum quid.

Ad secundam probationem Respondeo, dictum illud, Infimum supremi est perfectius supremo infimo, seu quodvis individuum sub genere superiore excedit singula individua generis inferioris, in plurimis fallere: sic enim dicunt multi cælum esse factius super perfectius plantâ: & alioqui si ve actus intellectus sunt in genere perfectiore, quàm actus voluntatis, si ve econtrâ, sequeretur quemvis actum voluntatis, etiam in viâ esse perfectionem quovis actu intellectus, etiam visione beatâ. Est ergo in his potentiis excedens & excessum quoad diversas formalitates, ita ut in uno actu inferioris potentia reperitur formalitas, ratione cujus superet actum alterius, licet actus hic sit in superiore genere. Ad constituendum ergo genus superius sufficit aliqua

I. Beatitudinem alii in solo actu intellectus constituant, alii in solo voluntate, alii in utroque.

II. Argumenta varia consentientia voluntatis esse potentiam perfectiorem intellectu.

III. Illud est melius, cujus oppositum est pejus.

IV. Offenditur intellectus esse perfectiorem voluntate.

IV. Quo sensu infimum supremi superius perfectius plantâ.

Inter intellectum & voluntatem est excedens & excessum.

aliqua sub illo genere esse individua, quæ in perfectione superent quæcumque individua generis inferioris; licet aliqua individua hujus generis superare possint aliqua individua superioris.

V. Seraphini in via eliciunt perfectiores operationes, nempe amoris, quàm Cherubini.

Ad tertiam ejusdem minoris probationem bene respondet Vasquez l. 2. d. II. cap. 8. n. 46. supremum ordinem, quem Seraphinorum dicimus, ac majoris gloriæ participes esse intelligimus, & secundum Cherubinorum nuncupatum, non penes actus intellectus & voluntatis, quos nunc habent in patriâ, sed quos in viâ eliciunt appellationem sortitos esse; actus autem voluntatis in viâ, per quos meruerunt, & præcipue charitatis, seu amoris Dei super omnia, præstantiores fuerunt actibus scientiæ, sive naturalis, sive supernaturalis, ut fidei. Nunc verò in cælo actus intellectus in Cherubinis superant actus voluntatis, etiam in Seraphinis; horum tamen visio est perfectior visione Cherubinorum.

VI. Non semper illud est melius, cuius oppositum est peius.

Ad quartam dico, falsum esse quod illic assumitur, nempe illud universum esse melius simpliciter, cuius oppositum est peius aliquid namque est malum alteri, non præcisè quia forma opposita qua privat, est bona, sed interdum quia est magis debita subjecto: sic enim licet unio hypostatica sit entitativè & physicè perfectior visione beatificâ, privatio tamen visionis majus nobis esset malum, quàm privatio unionis hypostaticæ; sine hac quippe simpliciter beati esse possumus, non tamen sine illâ. Cum itaque in viâ incumbat nobis obligatio amandi Deum, non tamen eum videndi, majus malum est, hoc sensu odium Dei quàm illius ignorantia, vel error aliquis circa ipsum.

VII. Alia inter visionem beatificâ & amorem Dei comparatio.

Addo ulterius cum Suario l. 2. d. 6. §. 1. n. 58. in alterâ vitâ privationem visionis esse majus malum privatione amoris, etiam quoad formas positive contrarias, errorem scilicet & odium, entitativè præcisè & physicè consideratas, seu prout abstrahunt à moralitate vel libertate: sub hac enim ratione peius est & gravius peccatum odium Dei, quàm error circa ipsum, seu hæresis, at hoc modo opponuntur amoris & scientiæ Dei in viâ, non in patriâ, ad fidem enim & amorem in viâ spectat, ut hæc vitia repriment.

SECTIO QUINTA.

Alia argumenta contententia Beatitudinem formalem in actu voluntatis consistere.

I. Non omne illud quod quomodocumque ordinatur ad aliud, est hoc imperfectius.

ARGUIT Scotus secundò: visio clara Dei ordinatur ad amorem & fruitionem Dei, non econtrâ; nam ut ait S. Anselmus lib. 2. cur Deus homo, cap. 1. Perversus ordo est amare ut intelligas, rectissimus verò intelligere ut ames; ergo visio beatifica ad amorem beatificum ordinatur tanquam ad finem, & consequenter hic est illâ perfectior. Respondeo cum Patre Vasquez d. II. c. 9. num. 57. non omne illud, ad quod aliud quomodocumque ordinatur, esse illo perfectius: hoc enim modo causa omnis efficiens ordinatur ad suum effectum; & tamen si univoca sit, est æquè semper perfecta ac effectus; si æquivoca, perfectior.

II. Ofsenditur non esse semper illud per-

Ratio autem est, hoc namque modo quicquid ad aliud est quovis modo utile, dicitur ad illud aliquâ ratione ordinari & referri, cæto multò sit

illo perfectius, unde & Dei omnipotentia dici hæc ratione potest ad res creatas referri. Secundariò itaque tantum refertur visio beatifica ad amorem, & causa quævis ad effectum, qui proinde vocari possunt finis harum secundariis, simpliciter verò & primariò visio est finis amoris, sicut & causa finis est effectus, & cuiusvis passionis seu propretatis essentia; ad hæc enim ultimò referuntur & simpliciter, licet secundum quid causa referatur ad effectum, ut natura humana aut Angelica ad suas operationes, & essentia ad passionem, ut dictum est, & bene declarat Vasquez citatus num. 55. ubi optimè explicat quomodo dictum illud, finis præstat is que sunt ad finem intelligi debeat de eo solum, quod est finis simpliciter, cum experientia constet multa referri secundariò ad res læse imperfectiores.

Visio ergo in patriâ est simpliciter perfectior amore, & quid illo absolute expetibilis, utpote summa Dei gloria creata, nempe clara cum laude de notitia, quæ est definitio gloriæ; per visionem enim clarè cognoscitur Deus sicuti est, & illius perfectiones immediatè percipiuntur, ac perfectissimo modo à beatis veluti extolluntur. Ad Sanctum Anselmum dicendum cum Soto in 4. Disp. 49. q. 1. art. 3. loqui cum solummodo de cognitione & amore viæ, ubi amor seu charitas, utpote habens connexionem cum gratiâ, est cognitione viæ, hæc fide perfectior; unde etiam videtur esse hæc simpliciter melior & expetibilior, etiam physicè.

Arguit Scotus tertio: beatitudo esse debet ultima nostra perfectio, ergo consistit in solo amore; hæc enim est ultima nostra operatio & perfectio, non visio. Sed contrâ, ergo nec in amore constitui potest beatitudo, cum sicut amor consequitur ad visionem, ita alii etiam actus & effectus naturaliter sequantur ad amorem. Dicit ergo solet, non in eo quod quomodocumque est ultimum, seu ultima operatio & perfectio, consistere beatitudinem, sed in eo quod ita est ultima perfectio, ut non sequatur ad aliud tanquam proprietas; amor autem beatificus, ut dici solet, sequitur ad visionem, ut passio & proprietas ad essentiam: quod quo pacto intelligendum sit postea dicitur.

Arguit idem quarto: nisi amor beatificus sit essentialis beatitudo, sequitur si quis videret Deum clarè, & eum non amaret, fore illum nihilominus beatum; quod tamen valde videtur mirum. Hæc obiectio ad summum probat beatitudinem, non in solâ visione consistere, ita ut amor tanquam partiale illius constitutum excludatur, de quo postea, non tamen probat intentum Scoti, beatitudinem scilicet in solo amore sitam esse.

Vasquez itaque citatus cap. 10. num. 60. & alii, qui beatitudinem essentialem in solâ visione constituunt, in eo casu hominem illum vel Angelum dicunt fore essentialiter beatum: in quo minus consequenter loquitur Soto id negans, cum in hac opinione haberet totam essentiam beatitudinis. Notant ergo rationem, seu conceptum alicujus rei diversimodè sumi posse: primò essentialiter, ita ut quacumque parte ablata, res ipsa pereat: sic materia, forma, & unio sunt de conceptu hominis, utpote quarum vel unâ ablata, homo destruitur, idem est de conceptu dualitatis, similitudinis, & cæteris hujusmodi. Alio modo sumitur conceptus alicujus rei integraliter: sic manus, pes, & alia quævis pars corporis, & dispositiones etiam organice sunt de conceptu hominis

folius, ad quod aliud ordinatur.

Multa secundo referuntur ad res læse imperfectiores.

III. Visio in patriâ est melior & expetibilior amore.

IV. Quomodo amor beatificus sequitur ad visionem, ita alii etiam actus & effectus naturaliter sequuntur ad amorem.

V. Dicitur si in amore non consistat beatitudo, qui dicitur in cælo videret, & non amaret, postea, non tamen probat intentum Scoti, beatitudinem scilicet in solo amore sitam esse.

VI. Conceptus multi illius fore essentialiter beatitudinis.

Rei abstrahuntur conceptus diversimodè sumuntur, scilicet, essentialiter, & integraliter.